

De achtergrond

Het platteland verandert in hoog tempo. Soms ligt de noodzaak voor veranderingen in calamiteiten - denk bijvoorbeeld aan de MKZ-crisis - maar daarnaast zien we veranderingen door verstedelijking, vergrijzing van de bevolking, Europese regelgeving of als gevolg van bedrijfseconomische overwegingen.

InnovatieNetwerk heeft in 2002 het initiatief genomen om Countryside Exchange in Nederland te introduceren. Dit is een methode die mensen kan helpen structuur te bieden tijdens veranderingsprocessen op het platteland, maar eventueel ook in verstedelijkte gebieden. De eerste praktijktoepassing in Nederland (Noord-Beveland) is mede gefinancierd door het ministerie van LNV en het Nationaal Netwerk voor Plattelandsontwikkeling. In deze flyer lichten we u in over deze methode en de ervaringen die ermee zijn opgedaan.

Wat is Countryside Exchange?

Kern van deze methode is dat deskundigen op vrijwillige basis, zonder 'voorkennis' of binding met een gastgebied, zich een week lang intensief verdiepen in de bijzonderheden en de mogelijkheden die het gebied heeft. Tegelijkertijd kijken deze experts naar wat de mensen en organisaties in het gebied willen. De experts worden geselecteerd op basis van hun deskundigheid, die aansluit op vragen die het gastgebied stelt. Doordat een internationaal team van deskundigen de problemen op andere, nieuwe manieren bekijken komen oplossingen in zicht die anders niet zouden zijn bedacht. Dat is een belangrijk vernieuwend element van de methodiek.

De methode helpt belangrijke vragen voor het gebied in kaart te brengen. Het wordt makkelijker ze te bespreken en ze te verwerken tot handvatten waarmee de veranderingen gestuurd kunnen worden. Daarnaast kan het een positieve draai geven aan vastgelopen processen. Oorspronkelijk richtte Countryside Exchange zich alleen op plattelandsgebieden. De methode kan echter ook goed worden toegepast in verstedelijkte of geïndustrialiseerde gebieden.

De methode is gebaseerd op uitwisseling van kennis en ervaring en is ontwikkeld door centra voor plattelandsontwikkeling in de Verenigde Staten (Glynwood Foundation) en Groot-Brittannië (CEI-Associates). De eerste Countryside Exchange vond plaats in 1987 in de Verenigde Staten. Sindsdien hebben er ruim honderd plaatsgevonden. Noord-Beveland was de setting voor de eerste toepassing in Nederland. De ervaringen met dit 'pilotproject' zijn positief. Ook in andere delen van Nederland wil men een Countryside Exchange houden. In het meerjarenprogramma Vitaal Platteland heeft de minister van LNV toegezegd partners te gaan zoeken die deel willen nemen aan deze methode, en die ook financieel willen bijdragen aan het vervolg. De methode kan immers helpen het zelfbewustzijn en de identiteit van plattelandsgemeenschappen te versterken.

InnovatieNetwerk

InnovatieNetwerk is een onafhankelijk netwerk van vernieuwingsgezinde personen. De mensen die in het netwerk samenwerken komen uit bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en overheden. InnovatieNetwerk is ingesteld door de rijksoverheid in samenspraak met de andere genoemde partijen. InnovatieNetwerk initieert en begeleidt systeeminnovaties op het gebied van de groene ruimte, voedsel, water, duurzame landbouw, vernieuwing van instituties en dergelijke. Het netwerk bestaat uit een groot aantal groepen rond thema's en projecten. Het wordt ondersteund door een bestuur en een bureau van circa 13 medewerkers.

lees meer op

<http://www.agro.nl/innovatienetwerk>

Hoe werkt het?

Iedere Countryside Exchange verloopt volgens een vast format. De bewoners van het gastgebied formuleren een 'gebiedsvraag', die aanknopingspunten biedt om een team van experts uit binnen- en buitenland samen te stellen. De gebiedsvraag is tevens de kapstok waaraan het programma wordt opgehangen van de week dat het expertteam in het gastgebied komt werken. Aan het eind van deze week presenteert het expertteam zijn bevindingen, ideeën en adviezen en ontvangt het gastgebied een rapport met aanbevelingen.

Wanneer kan de methode succesvol worden toegepast?

Countryside Exchange heeft reeds bewezen goed te werken. Dat is te verklaren doordat de bevolking van het gastgebied zelf initiatieven en verantwoordelijkheid neemt. Het is dan ook logisch dat acties die naar aanleiding van zo'n uitwisseling op poten worden gezet, meestal breed worden gedragen. De aanpak geeft ook een impuls aan het lokaal leiderschap en de saamhorigheid in het gastgebied. Sectoren die normaliter niet met elkaar te maken hebben, werken tijdens een Countryside Exchange intensief samen en dat kan tot belangrijke doorbraken leiden.

Om succesvol de methodiek toe te passen in een gebied is het van belang dat:

- * er bij de betrokkenen een duidelijke gebiedsvraag ligt,
- * het gebied geografisch goed afgebakend is,
- * in het gebied genoeg onderwerpen te onderzoeken zijn,
- * er voldoende mensen te vinden zijn die mee willen werken aan de voorbereiding en uitwerking van het programma voor het team van experts; naderhand moeten er voldoende mensen zijn die met de aanbevelingen aan de slag gaan,
- * het aannemelijk is dat het programma logistiek en financieel rond komt, en
- * er – bij voorkeur - al een project of traject loopt, waaraan het bezoek van de experts een impuls kan geven.

Ervaringen van gastgebieden

“We zijn ons meer bewust geworden van ons eigen gebied. We zitten nu op het spoor: we hebben geen identiteit als gebied, geen eigen merk. Daar moeten we dus aan werken.” (Noord-Beveland)

“De nota toerisme/landbouw kende weinig beweging. In de herstructurering Veerse Meer zat geen schot. De verschillende groepen waren wel ergens mee bezig, maar ieder apart. Door het Lokaal Organisatie Comité is de eerste winst ontstaan: integratie!” (Noord-Beveland)

“The position of an international group and the role that such a group can play in assessing a situation and presenting ideas without appearing to have a hidden agenda is obviously the real strength of the Exchange.” (Groot-Brittannië)

“The visit raised several sensitive issues and has stimulated genuine debate in our search for a shared agenda.” (Groot-Brittannië)

Countryside Exchange: tevens een methode voor competentie-ontwikkeling van deskundigen

De methode biedt voor deskundigen met ervaring ook de gelegenheid om hun kennis en ervaring op het gebied van bijvoorbeeld plattelandsontwikkeling, waterbeheer, natuurbeheer, landschap, of organisatie te delen met anderen. De kennis en ervaring die deskundigen ermee opdoen kan hen in hun eigen werk ook weer goed van pas komen. Dit is de reden dat in Groot-Brittannië en Verenigde Staten veel organisaties positief staan tegenover deelname van hun deskundigen aan een Countryside Exchange.

Ervaringen van teamleden

“I jumped out of the box! Absorbing other cultural relationships with the land. Is there more?” Teamlid Groot-Brittannië

“I work in one of those silos. To do this teamwork for me is a very important experience. And it was good for my personal development: to step back and see it in a wider picture. In my work I don't get these opportunities.” Teamlid Groot-Brittannië

“Ik had mij voorgenomen niet direct alles te willen uitleggen aan de buitenlanders, maar door hun bril mee te kijken. Je krijgt dan een persoonlijk 'buitenlander-effect' en ziet de dingen vanuit een nieuw perspectief. Doordat je er bent als vrijwilliger heb je geen last van bedrijfsbeleid, andere klanten of zo. Die vrijheid en het kijken door die buitenlandse bril, was een bijzondere ervaring.” Teamlid Nederland

“Het was nodig om goed na te denken over wat je wilt zeggen en de Nederlanders moesten ambtenarentaal duiden. Dat heeft geleid tot nieuwe helderheid.” Teamlid Nederland

“This week we were paratroopers in each others lives. We could build on each other, formed bonds.” Teamlid Verenigde Staten

“I am more grounded now. I read a lot, saw documentaries. That's more conceptual. I now have practical insights in what happens 'when it hits the ground'. At home I can share those insights.” Teamlid Verenigde Staten

Welke kosten zijn er gemoeid met een Countryside Exchange?

voor het gastgebied

- in geld: tussen de vijf- en elfduizend euro aan materiële kosten in het jaar dat aan de komst van het expertteam voorafgaat plus tussen de dertig- en vijftigduizend euro (exclusief BTW) aan kosten voor het programma tijdens de week dat de experts als gast in het gebied zijn.
- aan tijd: rond de 130 vrijwilligersdagen voor de mensen die zich als Lokaal Organisatie Comité in het gastgebied actief bezighouden met het voorbereiden en organiseren van de Countryside Exchange.

voor een teamlid

- in geld: de reiskosten naar het gebied waarin je aan de slag gaat
- aan tijd: 10 dagen gedurende de Exchangeweek

Meer informatie

U kunt meer lezen over Countryside Exchange in de volgende publicaties:

- Countryside Exchange - een interessante methode om anders te vernieuwen op het platteland (rapportnr. 05.2.096, april 2005) te vinden op www.agro.nl/innovatienetwerk
- Ook op de volgende website zijn drie publicaties over dit onderwerp te vinden: www.etc-adviesgroepnederland.org (<http://www.etc-adviesgroepnederland.org/ce.asp?PAGE=CE4>)

U kunt contact opnemen met InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster, Nico Beun, via 06-48131099, of via email n.j.beun@innonet.agro.nl

